

Plastic soep is onverteerbaar

tekst Ab Jansen
beeld Lindsey Hoshaw

Onverzadigbaar, onmetelijk en ver weg. Om die kwaliteiten wordt de oceaan gezien als dankbare afvalbak. Sinds daar de "plastic soep" is ontdekt, weten we beter. Als een boemrang keert het vuil naar de mens terug en: naar zijn bord.

Toen zeezeiler Charles Moore in 1997 terugkeerde van een zeilrace op de Stille Oceaan, besloot hij via de Noord-Pacifische Gyre te varen. Gyre staat voor een plek in de oceaan waar verschillende zeestromen in een enorme cirkelvormige beweging bij elkaar komen. De Noord-Pacifische Gyre is een hele grote in zijn soort en meet rond de 34 miljoen vierkante kilometer.

Moore verwachtte op deze verlaten plek, ver weg van de

mensenwereld, een paradijselijke schoonheid en zuiverheid aan te treffen. Maar toen hij er doorheen voer, belandde hij in een enorme vuilnisbelt. „Iedere dag zag ik wel iets drijven, een flessendop, een stuk plastic, een deel van een frisdrankflesje”, zei hij in een interview.

Moore maakte er zijn levenswerk van om dit bizarre verschijnsel te bestuderen en inmiddels heeft hij veel kennis vergaard over wat The Great Pacific Garbage Patch (de Grote Pacifische Vuilnisvlek) is gaan heten. Vorige maand was hij even in Nederland om zijn verhaal te doen.

Hoe het plastic zich daar ophoopt is geen geheim meer. Van over de hele wereld drijft het via de oceanen naar deze plek. Moore heeft berekend dat in een kwart van de Stille Oceaan, een gebied van 8,6 miljoen vierkante kilometer, inmiddels 44 miljoen kilo plastic drijft. En dan gaat het enkel nog maar over drijvend en zichtbaar afval: kratten, emmers, containers, stukken plastic.

„Een van de verdiensten van

Moore is dat hij het verschijnsel oceaansvervuiling breder heeft getrokken”, zegt zeebioloog dr. Jan Andries van Franeker van het maritiem onderzoeksbureau Imares op Texel. Van Franeker werkt al jaren nauw samen met Moore. De door Moore geïntroduceerde term "plastic soep" wijst op het afval dat onder water aanwezig is en daar op subtiele wijze schade

aanricht. „Minuscule plasticdeeltjes absorberen tal van vervuulende chemische stoffen die door de mens in het zeewater zijn gekomen en die bekendstaan als "Organic Pollutants" (POP's)". Als dit giftige 'plasticplankton' vervolgens door zeediertjes wordt verorberd, komt het in de voedselketen terecht en via vis bereikt het uiteindelijk ook de mens. Overigens

zitten er in het plastic zelf ook nog veel schadelijke chemicaliën; ze zijn erin gestopt om het materiaal bepaalde eigenschappen te geven. Van Franeker noemt brandvertragende stoffen in matrassen als voorbeeld. Hij geeft toe dat het plasticsoepeffect op vis en (menselijke) viseters nog nauwelijks is onderzocht. Dat die schadelijk is voor de mens, acht hij voor de hand liggend.

Intussen is de vraag hoe we van de plastic soep afkomen nog niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Een schoonmaakactie op de oceaan heeft enkel voor het grote plastic zwerfvuil zin, stelt zowel Moore als Van Franeker. „De giftige plastic deeltjes zijn vaak kleiner dan 0,3 millimeter, dat is niet op te ruimen”, zei Moore in een in-

terview. In plaats daarvan r hij zijn pijlen op de mensel veroorzakers van deze vervuiling, om ervoor te zorgen de oceanen in ieder geval n verder vervuilen. „Onze ma schappij heeft bruikbaarhe vervangen door nieuwighei Nieuwe voorwerpen zijn te woordig belangrijker in onz economie dan producten di langer meegaan”. „Tachtig cent van het plastic in de pi soep komt van land, 20 pro van de scheepvaart”, zegt M Westerbos, die in Nederland campagne tegen de plastic op poten zette. „Zwerfvuil straat belandt in sloten en v ten en drijft via afvoerkana en rivieren naar zee”. Volge haar is de remedie duidelijk consumenten moeten milie bewuster worden (zie kader

„Weiger plastic tasjes”

Staat de Nederlandse consument machteloos tegenover het ontstaan van de plasticvervuiling van zeeën en oceanen? Nee, zegt Maria Westerbos, campagneleidster tegen plastic soep. „We moeten als consument vaker vragen om statiegeldverpakkingen, en niet dingen kopen waarvan de verpakking vanuit milieuoogpunt

niet deugt. Ze wijst op plastic tasjes in supermarkten, waarmee deze winkels „veel geld verdienen.” Dat het anders kan bewijst China, waar deze tasjes zijn verboden. Bioloog Van Franeker wil betere recycling. „Dat is nu niet meer dan een tweede gebruik, waarna plastic alsnog als afval verdwijnt. Hergebruik kan veel langer doorgaan.”

„We hebben bruikbaarheid vervangen door nieuwigheid”